

Kaleidoskop mekog tkiva na dnu ponora

(Danilo Lučić, *Beleške iz mekog tkiva*, SKC, Kragujevac, 2013)

U smrti rodiće se ljubav a u ljubavi zaspáće smrt.
– Citat sa jedne grobnice

Da bih prikazao ovakvu zbirku morao bih predstaviti shemu koja će nam biti od ključne pomoći za prikaz, koji nikako nije jednostavan. Naime, shema izgleda ovako **ATMOSFERA – EROS I TANTOS – PROBLEMATIKA POSTOJANJA** (ili dno ponora = **TANATOS**). Zbirka se sastoji od tri ciklusa i o svakom od njih će biti reči. I što se dalje budemo kretali kroz pesme, tumačenja će se sve više povezivati. Na meni je da vas uputim u osnovu zbirke i u čitanje, jer cilj svakog prikaza je upravo upućivanje, **NE – OBJAŠNJAVANJE**. Odlično odmerena i sistemski uređena zbirka Danila Lučića je pre svega čitljiva, ako mogu tako da se izrazim, jer četrdeset i jedna pesma, što nije malo, može se pročitati a da vas sama zbirka ne utopi u jednu ravan (ono što je Vasko Popa radio majstorski). To je nešto poput dobrih muzičkih albuma, koji podrazumevaju raznovrsnost, kvalitet i funkcionalnost celine, ali i pojedinih „hitova“ koje ćete, nadam se, sami izabrati.

Beogradski kaleidoskop

Ciklus koji, mogli bismo reći, počinje sa pesmom „Himna Beogradu“, zapravo se atmosferično razvija, ne od svog naslova (koji je poetičan, ali ne i dovoljan sam po sebi, stoga može čak i da usmeri na potpuno pogrešan individualno-apstraktan umetnički oset), već od citata Siniše Glavaševića kojim je Danilo Lučić odlično uputio na neke od glavnih, možda ključnih utisaka, jasnijeg, razvijenijeg odnosa

urbanog ambijenta dočaranog u ovom ciklusu.

(...) ali gledao sam mnoge koji i praznih džepova

Uspravno hode ovim gradom.

Njihova radost u neimanju mnogo je veća.

Jer oni imaju grad.

Naime, ovim „kaleidoskopom“ od osam pesama Lučić uspeva da nam dočara simetričnu sliku već pominjane atmosfere, i da nas provlači kroz nju sa osećanjem MI, iako je naravno u pozadini ostala fina mere sopstvenog JA. Dakle, Danilo Lučić, nas „uvlači“ u sopstveni oset Beograda i urbane egzistencije na takav način da ga i sami prihvatamo kao opšti, a opet subjektivni privid okruženja. Od pesme „Himna Beogradu“, pa i pre nje, sve do zaključne pesme ciklusa „Povratak gradu“, Lučić sa doziranošću priprema pozornicu za dalje kretanje kroz zbirku. „Beogradski kaleidoskop“, kako ne počinje prvom pesmom, tako se i ne završava sa poslednjom, već se provlači tiho i melozvučno u pozadini svake pesme. Ne bismo smeli da namećemo bilo kakav „pravi“ ključ čitanja ovog ciklusa, pa i svakog narednog, jer prava poezija, da parafraziramo Džima Morisona, nema ključ i vrata, već ključeve i mnoštvo vrata. Kroz koja ćemo da se krećemo – sami biramo. Ovaj ciklus je zapravo pozadinska atmosfera cele zbirke koja je platno za oslikavanje individualnosti usamljenika u takvom jednom prostoru koji je bio preko potreban, kako Lučiću tako i čitaocima.

Beleške o mekom tkivu

Ovaj ciklus je možda najbolje okarakterisati kao svojevrsan dijalog između Lučića i LJUBAVI i SMRTI tj. EROSA i TANATOSA. O zbirci *Beleške iz mekog tkiva*, da ne bi upadali u zamku i bavili se pojedinim pesmama, najbolje je pisati okvirno i držati se ove dve „brave“ i dva

„ključa“ koja se smatraju glavnim pokretačima umetnosti, dok ih na primer Sigmund Frojd smatra i glavnim pokretačima svake jedinke. Međutim, umetnost ne pravi tako radikalne distance između ova dva, bar ne više, kao što na tome insitira Frojd, što je kasnije i doveo u pitanje Herbert Markuze. Uglavnom, za ovu zbirku se ne može reći da ima striktno podele između EROSA i TANATOSA. Štaviše, čini se da su povezani nitima na više nivoa (ili višem nivou). Kod Lučića, čini se, čak i TANATOS može da proizvede EROS, a EROS, u onom umetničkom, možda i duhovnom poimanju sveta, TANATOS. Čak su i antički grčki mislioci videli dualizam u EROSU, tj. Erosovom biću. Osim što su videli animalnu snagu erotske ljubavi, koja se implicitno pojavljuje u samo nekim momentima Lučićeve zbirke, videli su i kreativni nagon prirode koja se neprestano regeneriše i obnavlja. Jasno je da kod Danila Lučića postoji ovaj kreativni nagon „prirode“ koja NJEGA okružuje i koja se regeneriše ali i MENJA, pored tog što se obnavlja u jednom određenom smislu, iako se tako ne čini uvek. Međutim, kako su grčki mislioci videli u tom dualizmu i razarajuću moć EROSA, bitno je napomenuti da kod Lučića ona ne postoji. Pre bi se moglo reći da u Lučićevom svetu više nema ni mesta za jedan takav oblik ljubavi. Kada smo već pomenuli Frojda, podsetimo i na njegov stav prema TANATOSU. Dakle, on smatra da je TANATOS negacija postojanja i nesvesna želja svakog ljudskog bića da se vrati u stanje MIROVANJA. Lučićev lirski subjekat deluje kao da je u sveprisutnom stanju mirovanja, iako on svakako da nije pasivan kroz ceo ciklus i zbirku, ali nas tim mirovanjem dovodi i upućuje na bliskost smrti – TANATOSA. Na primer, u pesmi „Nekoliko stihova za gospođicu Lowsky“, stihovi „Lezi kraj mog leša i ako želiš oseti / beskrajnu ljubav što se primiče / sa one strane“ reprezentuju već pomenutu povezanost između EROSA i TANATOSA koja se kreće u oba smera. To poigravanje ljubavi i smrti posebno se ostvaruje u pesmama „Groblje za leptire“, „Plesovi po granicama“, ali i generalno

u ciklusu „Beleške o mekom tkivu“.

Ogledalo na dnu ponora

Ako smo do sada pričali o atmosferi cele zbirke i Lučićevom dijalogu sa EROSOM i TANATOSOM u drugom ciklusu, sada možemo da primetimo da se „kamera“ blago premešta na simbolički naslovljen ciklus, koji je možda i najbolji u ovoj zbirci, iako, setite se, naslov zbirke je objedinjen drugim ciklusom. To nas upućuje na bitnost ciklusa, možda i bitnost same pesme koja takođe ima naslov „Beleške o mekom tkivu“, no zanemarimo to sada. Ovaj ciklus se sastoji od najviše pesama, 21, što je u binarnom smislu obrnuto od drugog ciklusa koji ima 12 pesama. Ono što je najzanimljivije u sudaru ova dva ciklusa jeste to da se ovde može osetiti, skoro, odsustvo EROSA, a dominacija TANATOSA, o čemu će biti još reči.

Pozabavimo se prvo naslovom ciklusa koji anticipira ono individualno postojanje usamljenika, koje smo mogli da naslutimo u prvom ciklusu zbirke, a koje se odražava u svetu iznad PONORA, jer, ogledalo je na dnu. Naime, možemo reći da je Lučiću „dno ponora“ upravo TANATOS. Međutim, ova problematika postojanja možda proističe, samo i isključivo, iz TANATOSA, jer čak i kada se on pojavljuje (setite se, govorili smo da su EROS i TANATOS kod Lučića uvek povezani) ovde se čini da je potpuno odsutan, tj. da EROS korespondira sa TANATOSOM na veoma udaljen način, skoro samo u interesu TANATOSA. Tako neki stihovi, koji nam govore o EROSU, zapravo samo govore o TANATOSU.

U izvesnim momentima te problematike, kod Danila Lučića se javlja i svojevrsna kritika pesništa iliti neposredno obraćanje pesniku, što je najupečatljivije u pesmi „Nem, nag i nov“ a stihovi glase: „Onaj koji prećuti sva pitanja pitana iz slabosti postaje veći čovek od pesnika“. Ono što je karakteristično za Lučićevu zbirku, iako se javljaju i momenti

kriznog stanja stvaralaštva jednog pesnika, zbirka ide u više pravaca i malo je zastupljena u već pomenutoj krizi stvaralaštava ili kritici pesnika. To je svakako dobra stvar za jednu zbirku današnjice, koja se približava opštem stanju duha urbanog individualnog života. Bitno je napomenuti da ovaj ciklus donosi i tri pesme pod nazivom „Leto“ koje nam nagoveštavaju period, celinu i duhovno stanje pesničkog subjekta, i u potpunosti se poklapaju sa prvim ciklusom, u smislu da iznova unose atmosferičnost, pored upečatljive melanholičnosti u sav ambijent. Treća pesma „Leto“ nam govori i o prolasku i završetku leta, čime se simbolički nagoveštava kraj zbirke. No, pored približenog stanja idividue u ovakovom okruženju koje nam donosi zbirka, mi tek u ovom ciklusu saznajemo da je lirski subjekt izgubio majku. To nam dodatno pojašnjava njegov odnos sa EROSOM, pri tom ne u frejdovskom smislu, već koliko je oplemenjen EROS u drugom ciklusu, a koliko je „zanemaren“ (u onoj dozi kada govori o TANATOSU) u trećem. Ne bi trebali dalje da idemo u objašnjavanju neobjašnjivog u jednom ovakvom tekstu, jer, kao što je Sava Damjanov jednom prilikom rekao, „jasno se objašnjava jasnijim, a nejasno još nejasnim“, pa bi u tom slučaju ovaj tekst morao da se razvije u nešto više od prikaza. Bitno je naglasiti da se ovaj ciklus, a samim tim i zbirka, završava „Pesmom za odlazak“, koja ne samo da korespondira sa pesmom „Leto III“, već i sa celom zbirkom. U njoj se gasi atmosfera i povezuje sve preko, već više puta istaknutog, TANATOSA, jer dovoljno je napisati poslednji stih zbirke: „tako je lako učiti od smrti“.

Za kraj, valjalo bi naglasiti da je zbirka posvećena Majci.